

Szoftver, fogalma, csoportosítás

A szoftver a számítógép kézzel nem fogható részeit jelenti. Két nagy fajtája van: **programok** és a programok működéséhez szükséges **adatok**. A számítógép hardvere a szoftverek nélkül használhatatlan lenne (és fordítva), így e kettő együtt alkotja a számítógépet.

A szoftver készítése szellemi (és fizikai) munka, ezért terjesztéséhez, használatához különböző jogi szabályok kapcsolódnak.

Szoftverek csoportosítása jogi szempontból

1. **Szabad szoftver**. Készítője a szoftvert teljesen szabadon használhatóvá, terjeszthetővé tette. Ez azt jelenti, hogy nem kell fizetnünk a felhasználásért, sőt a továbbterjesztése, megváltoztatása is szabad. Ebbe a csoportba elsősorban hangok, képek, vagyis adatok tartoznak. Programokat ritkán sorolnak ebbe a kategóriába.

2. **Freeware**. Az előző csoporttól csak annyiban különbözik, hogy míg az előző csoportnál akár meg is változtathatom az eredeti szoftvert, addig itt ez nem lehetséges. A szoftvert csakis eredeti formájában használhatom, terjeszthetem.

3. **Shareware**. Itt már nem teljesen szabad a felhasználás. A szoftver valamilyen (általában időbeli) korlátozást tartalmaz. Ha az adott időn túl is használni szeretnénk, akkor már fizetni kell érte. Ebbe a csoportba általában az olcsóbb szoftverek tartoznak.

4. **Demo**. Próbaváltozat. Olyan szoftver, amit kipróbálhatok, és ha tetszik, akkor megvehetem a teljes változatot. A demo szoftverek mindig valamilyen funkcióbeli korlátozást tartalmaznak. Játékok esetén például csak az első pályát, vagy rajzoló programnál nem lehet menteni, esetleg vízjellet tesz a képre.

5. **Kereskedelmi**. A boltban, interneten megvásárolható teljes, korlátozás nélküli program.

6. Egyéb kategóriák: adware, donationware, mailware.

Adware: a program ingyenes használatáért cserébe reklámokat kell nézegetnünk.

Donationware: A program ingyenes, de önkéntes alapon adományokat elfogad a készítő.

Mailware: Ingyenes program, a készítő csak egy köszönő e-mailt vár cserébe.

Licencszerződés

A szoftver megvásárlása esetén csak korlátozott jogokat kapunk a használatra. Hogy melyek ezek a jogok az a szoftverhez mellékelt licencszerződésben vannak leírva. Ez tartalmazza többek között azt, hogy hány gépen használható, továbbadható-e, és ha igen milyen formában, illetve készíthető-e másolat róla.

A szoftvereket funkciójuk szerint többféle csoportba sorolhatjuk.

1. Rendszerszoftverek
2. Rendszerközele szoftverek
3. Fejlesztői környezetek
4. Alkalmazói szoftverek

Természetesen lehet részletesebben, és többféle csoportba is besorolni a szoftvereket, de itt most csak a legfontosabbakkal foglalkozunk.

1. Rendszerszoftverek

Az operációs rendszer az a szoftver (program) amely nélkülözhetetlen a számítógép működéséhez.

Feladatai közé tartozik többek között a **hardver kezelése**, a **programok futtatása**, és **kapcsolattartás a felhasználó és a számítógép között**.

2. Rendszerközeli szoftverek

Ezek a programok az operációs rendszer munkáját segítik, illetve egészítik ki. Ide elsősorban a meghajtó (driver) programokat soroljuk, de ide tartoznak különböző segédprogramok is, például töredezettség mentesítők, állománykezelők stb.

3. Fejlesztői környezetek

Ezek azok a szoftverek, amelyekkel más szoftvereket, elsősorban programokat lehet készíteni. A legismertebbek ezek közül a Delphi, C#.NET (ejtsd: Szi-Sarp-Dot-Net), Visual Basic.

4. Alkalmazói szoftverek

A felhasználó szempontjából legfontosabb csoport. Ezek azok a programok, amikkel a leggyakrabban találkozunk napi munkánk során. Ide tartoznak többek között a szövegszerkesztők, táblázatkezelők, vagy a rajzoló programok is.